

Progress technologic e protecziun da sanadad

La regenza prenda posiziun tar duas dumondas parlamentaras da Myriam Fasani-Horath

DA MARTIN CABALZAR / FMR

■ En duas dumondas parlamentaras s'occupa la deputada suppleanta Myriam Fasani-Horath (independenta Meseauc) cun la prevenziun da sanadad en connex cun las colliaziuns da WLAN en scola e cun las irradiaziuns da las antennas da 5G. Sco quai che la veterinaria Myriam Fasani-Horath constatescha progredeschan la comunicaziun cun telefonia mobila e l'introducziun da novas tecnologias svelt. Quest svilup permetta bain pli grondas capacitads da transmissiun da datas e novas applicaziuns sco er in meglier provediment en las regiuns periferas. Er en las stanzas da scola vegn installà en connex cun la digitalisaziun dal Plan d'instrucziun 21 access a WLAN ch'effectuescha tenor Fasani-Horath immissiuns d'electrosmog. Ella propona perquai da dar dapli pais a la prevenziun da sanadad en connex cun l'introducziun da la digitalisaziun e da novas tecnologias.

Evitar electrosmog en stanzas da scola

Tenor l'interpellanta èn ils uffants bier pli permeabels ed adsorptivs per la radiazion nunionisanta ed electromagnetica pulsanta e stoppian perquai vegnir protegids spezialmain. Retschertgas scientificas hajan numnadain demussà che las pulsions d'electrosmog possian chaschunar stress e donns da memoria e ch'era mo ina leva radiazion d'autas frequenzas possia midar las flussius cerebrals. Las consequenzas possian esser disturbis da concentrasiun e da memoria, mal il chau, stancladad ed autras chaussas. Ils apparats finals radieschan er e na vegnan actualmain betg controllads areguard lur valurs. Perquai èsi tenor Fasani necessari da tegnair libers ils locals da segiurn dals

La scola en il dilemma tranter progress technologic e protecziun da la sanadad.

uffants e giuvenils da l'electrosmog, tant pli ch'i dettia per praticain tut ils apparats cabels d'attatg, uschia ch'ins posia evitar ina radiazion cun WLAN durant 24 uras. Quai fissia in'investiziun persistenta en la protecziun da la sanadad dals uffants e giuvenils. Fasani dumonda perquai concretain la regenza sch'ella pudess s'imaginar d'evaluar directivas co installar structures digitalas senza electrosmog en edifizis publics.

Prevenziun da sanadad e 5G

Sco quai che Fasani constatescha en sia segunda interpellaziun datti adina puspè

persunas ed instituziuns spezializadas che s'expriman fitg criticain davart la tecnologia da telefonia mobila en general e davart 5G en special. Ellas averteschan da las grondas consequenzas negativas per la sanadad e per l'ambient. Er ils medis che sustegnan la protecziun dal'ambient pretendan in moratori per il standard da la telefonia mobila 5G fin ch'i vegnian preschentadas retschertgas fundadas davart ils effects biologics a basa da models da calculaziun concrets e da prescripziuns cleras. Sin plaun internaziunal hajan scienziats schizunt lantschà in appel da sistir immediatmain tant l'amplifica-

ziun sco l'applicaziun da la rait funcziunala da 5G. Els averteschan che las radiazions d'auta frequenza che s'augmentian considerablmain hajan effects considerabels tant per ils umans sco per tut las creatiras. Tenor l'appel smanatschian donns da la DNA e l'augment da differents malsognas, tranter auter cancer, malsognas dal cor e diabetes. Da la regenza ha l'interpellanta, sustegnida da 10 collegas, vuli savair sche las prescripziuns e limitas actualas tegnian quint sufficienmain dal princip da prevenziun tenor la savida actuala u tge mesiras da protecziun che fissian inditgadas.

Posiziun da la regenza grischuna

En sia resposta constatescha la regenza che l'effect da la radiazion nunionisanta dependia da sia intensitad e da la frequenza. L'ordinaziun da la confederaziun vertenta na differenzieschia betg tranter las diversas tecnologias da telefonia mobila. 5G vegnia introducì en il spectrum da frequenzas che vegnia gia duvrà per la tecnologia mobila e per WLAN. L'ordinaziun differenzieschia dentant duas differents limitas per l'intensitad da la radiazion: limitas d'immissiuns ch'inditgeschan cunfins da mulesta e nuschaivladad e limitas da l'implant. Tenor la regenza na dettia actualmain nagins studis che pudessan cumprovar in effect a lunga durada.

L'examinaziun da la litteratura scientifica respectiva saja chausa da la cumissiun consultativa d'experts sin plaun federal. La cumpetenza per la finala fixar las limitas ha il cussegl federal che consultescha differents gremis en chausa. L'incumbensa dals chantuns saja d'exequir l'ordinaziun federala e da survegliar che las limitas fixadas vegnian observadas.

Nagin basegn d'agir vesa la regenza era per l'applicaziun da WLAN en las scolas. Ord vista da la prevenziun da sanadad na fissia tenor la regenza betg rashunaivel da scumandar WLAN en las scolas. Per motivs pratics vegnian ozendi strusch pli utilisadas colliaziuns da cabel damai che bieras scolas fetschian adievergia oz d'apparats mobils.

La regenza grischuna na vesa actualmain nagin basegn direct per directivas che duain mussar ed instruir a las scolas publicas dal chantun soluziuns per endrizzar structures digitalas senza electrosmog.

MAD